

Sygn. akt I CSK 1236/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z wniosku G. D.
z udziałem T. D., G. D., A. D.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 października 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 27 kwietnia 2021 r., sygn. akt II Ca 1569/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od G. D. na rzecz T. D., A.D. i G. D. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni G. D. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z 27 kwietnia 2021 r., którym zmieniono postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Pracowbrzeże i Zachód w Szczecinie o stwierdzenie nabycia spadku. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniła potrzebą wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, tj. art. 60 k.c., art. 948 § 1 k.c. oraz art. 952 § 1 k.c. oraz wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), sprowadzającego się do ustalenia:

1. czy w przypadku, gdy spadkodawca przed sporządzeniem testamentu ustnego w trybie określonym w art. 952 § 1 k.c., tj. przed dniem testowania

przedstawił analogiczną wolę rozrządzenia na wypadek śmierci, dyskwalifikuje to możliwość przyjęcia, że powtarzając taką wolę w dniu testowania sporządził testament ustny;

2. czy do przyjęcia obawy rychłej śmierci zgodnie z art. 952 § 1 k.c. konieczne jest, aby testator obiektywnie był poinformowany o swoim złym stanie zdrowia, czy wystarczająca jest jego ogólna wiedza o chorobie, a jednocześnie przekonanie, że znajduje się w stanie zagrażającym jego życiu;
3. czy dla obiektywnego przyjęcia obawy rychłej śmierci niezbędna jest bliskość czasowa śmierci (krótsza aniżeli 7 dni) lub nagle pogorszenie stanu zdrowia, czy nie wystarczy, że pogorszenie stanu zdrowia ma charakter ciągły;
4. czy rozrządzenie w testamencie ustnym musi być poprzedzone poinformowaniem świadków, że są świadkami testamentu ustnego i że spadkodawca ma zamiar sporządzić testament, czy też wystarczające jest wyrażenie ostatniej woli wobec co najmniej 3 świadków.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Instytucja tzw. przedsądu służy selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu, w ramach którego, Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie

może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Sformułowane przez skarżącą zagadnienie nie ma charakteru uniwersalnego, o czym przekonuje jego silne powiązanie z konkretnym stanem faktycznym i jego znaczenie nie wykracza poza niniejszą sprawę. Skarżąca dąży bowiem nie do uzyskania abstrakcyjnej odpowiedzi dotyczącej wykładni określonych przepisów, ale ich oceny (kwalifikacji) w okolicznościach sprawy. Chodzi zatem o ocenę trafności wydanego rozstrzygnięcia. Z lakonicznego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi nie wynika, aby w zakresie przedstawionego zagadnienia prawnego istniały w orzecznictwie lub doktrynie wątpliwości ani możliwe do przyjęcia rozbieżne interpretacje prawne. Skarżąca w tym zakresie poza zdefiniowaniem treści przedstawionych zagadnień prawnych, nie powołuje ani odmiennych poglądów, ani odmiennych interpretacji, jak też ich nie referuje i nie poddaje analizie. Wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego w sprawie omawia w czterech zdaniach luźno powiązanych z art. 952 § 1 k.c., w których przedstawia wyłącznie własne stanowisko, polemizując z niekorzystnym dla niej rozstrzygnięciem Sądu drugiej instancji.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawczyni uzasadniała również potrzebą wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Tak określona przyczyna przedsądu wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba

ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Argumentacja skargi kasacyjnej dotycząca potrzeby dokonania wykładni art. 60 k.c., art. 948 § 1 k.c. oraz art. 952 § 1 k.c. nie przekonuje. Skarżąca nie przedstawiła możliwych rozbieżnych interpretacji tych przepisów ani racji stojących za każdą z nich, powołując jedynie wybrane fragmenty uzasadnienia Sądu drugiej instancji, które w jej ocenie są niezrozumiałe oraz naruszają przepisy prawa materialnego. Skarżąca nie wykazała, aby w zakresie wykładni wskazanych przepisów, które był wielokrotnie przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, istniała jakakolwiek wątpliwość. W skardze zostało przytoczone orzeczenie Sądu Najwyższego wspierające tylko jedno, forsowane przez skarżącą stanowisko, z uwagi na jego wydanie w podobnym stanie faktycznym, gdy sąd drugiej instancji zmienił porządek dziedziczenia na ustawowy, mimo, że sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie testamentu ustnego. Taka argumentacja i powoływanie się na zbliżony stan faktyczny obu spraw nie przekonuje, że wskazane przepisy prawa materialnego wymagają wykładni, z uwagi na występujące poważne wątpliwości.

Nie może stanowić przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jedynie przekonanie skarżącej o „istotności” czy „ważności” problemu, który pojawia się na tle konkretnego rozstrzygnięcia w postępowaniu przed sądem drugiej instancji ani nie może sprowadzać się jedynie do polemiki ze stanowiskiem co do wykładni prawa przyjętym przez ten sąd. Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności, zawierającej szczegółowe omówienie na czym polegają wątpliwości interpretacyjne (zob. postanowienia SN: z 19 października 2006 r., IV CSK 246/06; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, i z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09). Skarżąca nie przedstawiła wywodu, który wskazywałby –

w odniesieniu do przepisów, odnośnie do których jej zdaniem istnieje potrzeba wykładni – że budzą poważne wątpliwości, jak też na czym te wątpliwości polegają.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. oraz § 6 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jedn. tekst Dz.U. z 2015 r. poz. 1800).

[as]